

PRIN MÂNASTIRI.

de Ierom. DAMIAN STĂNOIU

SINAIA.

Scăpat din sgomotul surd al Capitalei, unde sunetele aurului acopere suspinul săracilor; unde toacele dela uriașele binale în construcție sună mai des ca cele din clopotnițele bisericilor; unde marșurile de război se întrec cu cele funebre; unde „Fordurile” luxoase își încrucisează brutal cărările cu sacalele primăriei și cu umilele căruțe de țară, — mă simt fericit cînd din corridorul vagonului privesc cîmpia pe a cărei față întristată de apropierea toamnei, soarele își plimbă cele din urmă raze calde. Porumburile și-au topit verdeata în cuporul lui August și acum își așteaptă sfîrșitul, perzind — ca și ofticatul — zi cu zi din scurta lor viață.

Pe miriști se zărește ici un cal împediat, dincolo o turmă de oi păscând printre tepile de grâu firele de iarbă înviorate pentru ultima oară de ploile de curînd. Acceleratul trece foarte grăbit disprețuind găurile mici, pe ale căror persoane vînzătoarele de porumb fert și de lapte bătut, așteaptă resemnate tenuările de persoane.

Dela Ploiești, orașul cu gară occidentală, cu biserici multe și cu fabrici și mai multe, cîmpia ceva mai verde, începe să-și piardă netezimea. Într-o parte și într-alta a drumului de ferăramântul se încrețește deodată și pe dealurile din dreapta se zăresc în grupuri siluetele sondelor de petrol dela Tîntea și Băicoi. Nu cred să fie Român, care-și iubește țara sa, să nu se simtă mindru, trecînd pe aci, de aceste bogății rare atât de rîvnite de străini.

Mult imi place toamna la munte, cu condiția însă că această toamnă să fie doar cu soarele ei domol și cu înfățișarea-i melancolică, iar nu cu acele ploi mărunte și nesfîrșite care mohoresc firea și întristează sufletul. Dar n'nam nevoie. Soarele, care de dimineață strălucea în voie, fu încunjurat deouri negri și ploaia începu odată cu ivirea sondelor negre din marginea Cîmpinei. Codrii, cerul și pămîntul se făcură de aceeaș culoare, iar prin găurile Carpaților, unde acceleratul oprește pînă și la halte — de ce? — în locul vînzătoarelor vesele de simburi de nucă și de prune înșirate, apărură niște figuri necăjite de vremea urîă, care-și strigau silnic marfa din coșuletele acoperite.

Mă întristez la gîndul că nu voi putea admira Virful cu Dor și nici turlele dela biserică minăstirii strălucind de-asupra Sinaei și a brazilor orgolioși. Totuș rămîn la fereastră pentru a vedea acest minunat cuib al Carpaților și sub o altă înfățișare decît cea oglindită în razele soarelui. Dar întristarea mea fu de scurtă durată. Natura, în care admirăm pe mărele Ziditor, își are farmecile ei deosebite și atunci cînd soarele își ascunde razele. Nu zăresc Virful cu Dor, căci aburul ce saltă de prin creștăturile munților, își ascunde privirea, dar turlele minăstirii, cu dungii

aurite, îmi par mai frumoase, mai mistică, mai impresionante în mijlocul acestui mormînt deouri negri și de pădure împăcurită.

„Sinaia! — cinci minute!”

Puțină lume se coboară și puțină se urcă. Toamna timpurie a golit frumoasa vale a Prahovei de cei refugiați de arși cîmpiei. Cîteva grupuri de geomantane și cutii cu gătelii muerești, ne spun că pleacă și ultimii venetici ai Sinaei.

De la gară, drumul spre minăstire trece prin fața frumosului hotel Caraiman și traversează parcul cu marele hotel Palace și cu celebrul Cazinou. Din cauza vremei urîte și întrizate, nu zăresc în frumosul parc decît 4—5 figurî stînghere, pe cînd în timpul verii se aud aci mai toate limbile europene. La eșirea din parc, drumul trece pe lîngă cimitirul eroilor cu nume sau anonimi, români sau străini, înființat de nemți și binișor îngrijit. De aci cărarea urcă printre brazi tineri pînă sus în „parcul minăstirii”. Adică numai cu numele al minăstirii, căci în realitate este al tuturor guvernantelor și fotografilor ambulanți. Acum însă este pustiu. E frumos îngrijit, cu bănci de odihnă și cu alei de castani al căror rost nu-l prea văd aci în patria bradului și a fagului.

Fără îndoială că minăstirea este așezată în cel mai frumos loc al Sinaei. Poziția ei domină aproape întreg orașul. De pe terasa muzeului se desfășoară înaintea ochilor o panoramă de o rară frumusețe. Jos, orașul cu vilele d'abia eșite din stolurile de brazi, cu bulevardul Ghica aproape acoperit de frunzișul plantațiilor, cu țisniturile fintănei din curtea Caraimanului; la stînga, „Piscul Ciinelui” împădurit de o masă enormă de fagi deasupra căror se zărește ici și colo cîte un brad singurătec. O cărare petruită și serpuită duce în virful piscului, unde drumești găseau, înaintea războiului, un bufet cu gustări și răcoritoare. A fost și acesta ars de nemți. Între Piscul Ciinelui și Cumpătul, este Valea Rea, veșnic fumegîndă și plină de lighioane sălbaticice. Munții pleșuvi se ridică deasupra lanțului împădurit, unde domnesc, în timpul verii, ciobani fericiți și turme de oi sătule.

Minăstirea a fost zidită de Spătarul Mihai Cantacuzino în anul 1695. Viața monahală însă, după cum afirmă un istoric, există prin aceste locuri încă cu mult înainte de această dată. Numele de Sinaia î-a fost dat de către fundator după minăstirea Sinai din Orient pe care o vizitase cu prilejul unei călătorii la locurile sfinte.

Tradiția spune, că, mai înainte de fundarea minăstirii, călugării dela schitul Lespezi de lîngă Comarnic, doritori de pustnicie, urcau prin aceste locuri, pe atunci sălbaticice, de-și făceau datoriile pustnicești, și se înapoiau la schitul lor din cînd în cînd de se împărăteau cu sfîntele taine, și-și luau hrană pentru tre-

buințele trupești. Întîmpinând însă mari greutăți din pricina depărtării, a fiarelor și a vremilor rele, s'au chibzuit cu starețul lor să facă o bisericuță de lemn în care să se săvârșească Sf. Liturghie și să nu se mai întoarcă la schit. Le lipsiau însă mijloace pentru a începe și săvârși lucrul. Fiind pe-acolo un vătăf de tilhari cu numele de *Nicolae Grozea*, de fel din Brebu, și auzind dela pustnici nevoia în care se găsesc, i-a ajutat cu bani și au clădit o bisericuță de lemn cu hramul Sf. Nicolae la poalele muntelui Furnică. Starețul, a rînduit acolo un preot shimnic și cîteva chilioare împrejur pentru săvârșirea Sf. Liturghiei. Acest bătrân sta mai mult în biserică petrecîndu-și vremea în post și rugăciune și numai în mezul noptii se cobora din schit pe culmea dealului deasupra locului unde astăzi este zidită Sinaia, și multe rugăciuni făcea în acest loc. În noaptea Adormirii Maicii Domnului, ducîndu-se ca de obicei să-și facă rugăciunea, a căzut într-o mare oboseală și a adormit. Cînd s'a deșteptat, a auzit cîntînd în apropiere și cînd s'a uitat în vale, a văzut în locul unde este zidită biserică cea mică a mînăstirii, lumină mare și două cete de tineri cu făclii aprinse și cu vestminte strălucitoare ce cîntau troparul „Întru naștere fecioria ai păzit”. Spuind și celorlați pustnici precum și starețului dela Lespezi această minunată vedenie, a fost sfătuit să se ducă să spună și la mitropolie. Mitropolitul de pe vremuri, a comunicat această vedenie spătarului Mihai Cantacuzino, care numai cu trei zile mai înainte își exprimase dorința de a zidi o mînăstire în munți, căria să-i dea numele de Sinaia.

Spătarul Cantacuzino a zidit biserică cea mică cu hramul Adormirii Maicii Domnului și chiliile de zid care o înconjoară. Forma generală arhitectonică reprezentă în mic mînăstirea Sinaia din Orient. Tot el a zidit și paraclisul cu hramul Schimbarea la Față, din rîndul chiliilor despre miază-noapte.

Biserica cea mare cu hramul Sf. Treimi a fost construită tîrziu din inițiativa starețului Iosaf și terminată de starețul Paisie, după cum citim în pisania din frontispiciu: „și s'au început zidirea acestei biserici de roșu în stăreția Prea Cuviosului Ioasaf Arhimandritul, întru care an au și răposat întru Domnul, și s'au desăvîrșit prin stăruință, osîrdia și osteneala Prea Cuvioșiei Sale părintelui Paisie, Arhimandritul acestui sfînt locaș și toate podoabele pre din lăuntru și afară cu chiliile împrejur, cum se văd, anul 1846, August 15”.

Această biserică a fost frumos restaurată în anii 1898–1903 de Eforia Spitalelor Civile, stareț fiind arhimandritul *Nifon Popescu* — unul din cei mai buni pe care i-a avut mînăstirea¹⁾.

De remarcat în interior, printre alte obiecte de valoare, dvera dela ușile împărătești, lucrată în fir de aur, pietre ametiste și turcoaze, de către regina Elisabeta ajutată de doamne și domnițe din anturajul său. Se spune că numai materialul întrebuiuțat la

această dveră a costat suma — mare pe atunci — de 30.000 lei. De remarcat iarăși bogatele procovete lucrate de Ana Rott, în fir de mătase colorat; precum și acoperămîntul Sf. Mese și un epitaf așezat în peretele din dreapta al naosului.

Avizele cu „păstrați liniștea”, „nu vorbiți”, etc., abundă pe ușile dela intrare și în interior. Si, după cît știu, nu sunt atîrnate numai de formă. Rînduială și liniște ca în această biserică, chiar atunci cînd este plină de acea lume care nu vine numai de evlavie, n'am avut prilejul să văd în altă parte. Se oficiază numai în zile de sărbătoare, în celealte zile în biserică cea mică, și de regulă cu sobor: 3 preoți și un diacon. Răspunsurile liturgice sunt date de un cor, zice-se, excelent. De notat că, deși e personal relativ puțin, slujbele se fac întocmai după tipicul Sf. Sava. Se observă însă de toată lumea care trece pe aci lipsa unui predicator.

Se spune că Regele Carol venea regulat la biserică, tot timpul cît își avea reședința la Sinaia, însotit de prințarii săi nepoți. Sosia de regulă în timpul Apostolului și sta în picioare pînă la sfîrșitul Leturghiei. La hram asista la masa săracilor.

Clădirile din jurul bisericii mari sunt făcute — după cum se spune în pisanie, de starețul Paisie. În aripa dreaptă, unde a fost mai înainte arhondăria, sunt instalate acum Muzeul, Biblioteca și sala Consiliului de Miniștri. Aci s'a ținut istoricul Consiliu de Coroană din 1914, care a hotărît pentru România „neutralitatea leală și definitivă și expectativa armată”. În rîndul dinspre miază noapte locuiesc preoții și diaconi. Primele două camere dela Răsărit au fost locuite de răposatul rege tot timpul cît a durat construcția castelului Peleș. În fața acestor chiliilor părinții aveau mai înainte căpșuni, de cîțiva ani însă au îndrăgit florile. Betune roze, albe și violete, alături de macii cu măciulii ca smochinele, formează un brîu neîntrerupt dela un capăt la altul al clădirii. Aceleași flori și tot așa de multe sunt înșirate de-a lungul stăreției.

La intrarea în cetate o inscripție de-asupra ușii — în formă de semicerc: *Veniți de vă închinăți Domnului*. Se vor fi închinînd oare toți care trec p'aci? — și cîți cu adeverată evlavie?

In curtea cetății iarăș multe, foarte multe flori, Crăițe gălbui, pline de petale, ochiul boului imitînd în formă floarea soarelui, cîrciumărițe, dălii roșii-aprinse lîngă călăunași smeriți, panseluțe cu fluturași zugrăviți pe petale, s. a.. Ce frumos ar fi ca toate mînăstirile să-și împodobească curțile cu atîta gust. Dacă mi-aduc aminte bine chiar s'a dat dela Mitropolia din București o circulară în acest sens. Dar....

In mijlocul cadrilaterului de chilioare învelite cu șindrilă, este așezată biserică cea mică, a Spătarului ctitor, în bună stare ca și chiliile, și acoperită și ea tot cu șindrilă ca acestea.

In afară de geamlicul de prisos care acopere stilpii sculptați în piatră vînată din tinda bisericii, de ronjurile de flori din curte și de mormîntul unui mare

¹⁾ Acest stareț a scris, între altele, și o monografie a mînăstirii Sinaia. Cea mai completă însă este a Arhimandritului OHENADIE ENACEANU (1881), episcopul de Râmnic de mai târziu.

mort, nimic nu s'a schimbat aci dela intemeiere. Pictura bisericii este aceeaș pe care o întâlnesci la toate bisericile vechi unde n'a pătruns încă penelul modern, tablouri pe jumătate șterse, jumătate afumate; slujba se face ca pe vremea fericitului ctitor (corul cintă numai în biserică cea mare): aceeaș cetire unisonă aceeaș melodică muzică bisericească. Doar în misările oficiantilor dacă se poate observa o ușoară artificialitate teatrală. De ce Tache Ionescu, omul modern prin excelență, și-a ales locul de veci între arhaicile chilii? Poate pentru faptul că dincolo de acest sfînt locaș care înfățișează tot ce e mai frumos în trecutul acestui neam, se întinde cel mai modern oraș din această țară, — așezate amândouă în cel mai minunat pămînt românesc?

Iată pe bunul părinte Ignatie — clopotarul mînăstirii — pe care nu l-am văzut de vre-o cinci ani, din timpul în care am fost și eu trăitor aci. Acest foarte simplu călugăr, a venit în Sinaia după ce hăldăuise 16 ani la mînăstirea Sf. Sava din pustia Iordanului și trei la mînăstirea Sărindar de lîngă Ierihon, Vorbește grecește și arăbește.

Iși face mîna cozoroc și se uită lung la mine.

— Nu mai mă cunoști, părinte Ignatie?

— Aproape să nu te mai cunosc, fiindcă te-ai catolicit.

— Cum m'am catolicit, părinte Ignatie?

— Păi dacă și-ai retezat părul și porti pălărie, fișește că te-ai dat cu catolicii.... Te-ai luat după cărțile noui, alea nu sunt d'ale noastre ortodoxe. Trebuie adunate și puse pe foc...

Iată și pe părintele Justin Vlad, bibliotecarul. S'a cocoșat subt povara grea a celor 80 de ani. E un călugăr cu știință de carte. și-a făcut cursurile secundare la Beiuș și Sibiu, apoi a urmat Academia de Drept din acest oraș. A studiat Filosofia la München, iar la Zürich și-a luat licență în această știință. De 20 de ani de când a venit în mînăstire are ascultarea de bibliotecar, pe care și-o îndeplinește conștiincios. Vorbește perfect nemțește, — știe și franțuzește, dar această universală limbă „îi este antipatică fiind prea pasărească“. Pe drum spre Muzeu și Bibliotecă, îmi vorbește de mulțimea de vizitatori: Englezi, Elvețieni, Americani, Francezi, etc.. Cu unii din ei leagă prietenie și poartă corespondență. Profesorul Seiler din Lipsca — vin și Nemți, dar mai puțini ca naintea războiului, — i-a scris că „România are misiunea de-a mijloci Asiacilor cultura europeană“. Iși aduce aminte cu placere de vizita P. C. Arhimandrit Scriban, în fruntea elevilor seminarului Central, în 1913, când corul elevilor i-a cîntat „Mulți ani trăiască“.

În muzeu, oseminte de animale din diferite epoci, — între care un colosal dintă de mamut, — scoarțe și velințe în stil românesc, icoane și tablouri. Pe pereți sunt desenate, de Regina Elisabeta, chipuri de fruntași ai vieții politice, ofițeri superiori și dame din „societatea înaltă“ cu care defuncta a venit în contact. Intr'o ramă este expus manuscrisul cu versurile de mai jos, dedicate de principale Carol, în

1902, pe cînd era în cl. II-a primară, regalului său unchiu:

Iubite Unchile!

„Nimic fără Dumnezeu“
A fost și e cuvîntul Tău.
Domnul Sfînt Ti-a ajutat
De-ai lucrat neîncetat;
De-ai lucrat cu drag și dor
Pentru Țară și popor,
Zilnic rog pre Dumnezeu
Să ’Ti lungească traiul Tău,
Spre-a munci și ’n viitor
Pentru țară și popor.

Intr'o altă ramă, un tablou litografiat al ieromonahului Ruvim dela mînăstirea Cernica, înfățișează doi călugări plîngind în fața unor oseminte omenești, avînd dedesupt aceste versuri compuse chiar de autorul desemnului:

Toți căi dela Adam născuți,
Praf, pămînt sunt prefăcuți.
Vie ritori să vestească,
Filosofi să tălmăcească:
Unde-i crinul, floarea vieții,
Trandafirul tinereții?

Iată, noi când ne mândrim,
Această să o gîndim,
Că avem să fim uitați
Precum strămoșii ceilalți.
Și vor să nu ne mai știe
De binete, de-avuție.

Fiiice, fii ce mă priviți,
Vedeți ce aveți să fiți.
Priviți-mă cu oh, cu jale,
Să vă spălați de greșale,
Privind la fețe frumoase
Gîndiți la aceste oase.

Pre rînd vrînd să povestesc,
N'âm gură ca să vorbesc.
Pămîntul — maica obștească
Pre toți va să ne învălească.
Plîngeti și vă tînguiți
Că aşa voi vreți să fiți.

Ah viață 'nșelătoare,
Adăstînd această stare,
Cum fața cea luminoasă,
Zare neagră, întunecoasă.
Stropiți livanturi, miroase,
O, vai, puturoase oase.

Vai, vai și iar vai,
Făcînd noi acest iad, vai.
Fiți milostivi și curați
Și bine veți fi cuvîntați,
Că cei credincioși, neîndurați,
De Domnul vor fi blestemati.

Apoi:

Oglindă cugetătoare, de suflet folositoare, cetiți-o și întrebați: cum de moarte să scăpați. Pre nimeni să nu huiți, să scăpați neosîndîți, că nu e nimeni parte cerească, ci toti fire omenească.

Acest ieromonah a trăit la Cernica, pe la jumătatea secolului trecut. A fost un bun zugrav și adeseaori își așternea gîndurile în versuri. Moartea surorii sale, călugării și ea la Pasarea, ucisă de un servitor al mînăstirii, i-a inspirat versuri nespuse de jâlnice, pe care le am și, de-mi va fi îngăduit, le voi publica cu alt prilej.

Biblioteca are 3500 volume de literatură bisericească și profană, toate frumos legate și ireproșabil rînduite. Pe o uriașă evanghelie în limba paleoslavă, tipărită la Moscova în 1689, a oferit un Rus, înaintea războiului, suma colosală pe atunci de 20.000 ruble.

Din condică în care semnează vizitatorii, rețin:

1. Dulcele sunet al toacei și al clopotelor mînăstirii m'au urmat pînă în castel cu duioasa amintire a zilelor petrecute în liniște și adăpost lingă oameni sfînti.

ELISABETA
Castelul Peleș, 20/2 Oct.
Noembrie 1906.

CAROL

2. Aceste așezăminte ne arată mai luminos decît orice putere eternă a legii creștinești și valoarea neperitoare a bisericii noastre românești. (Ioan Scurtu, red. la „Tribuna“, Sibiu).

3. WILHELM I. R. 23/IX.17¹⁾.

Atât muzeul cît și biblioteca sunt înființate de statul Nifon Popescu.

Mînăstirea Sinaia se află pe proprietatea Eforiei Spitalelor civile din București și este întreținută de această instituție. Personalul strict necesar a fost întotdeauna alcătuit din călugări mai... scuturăți.

Actualmente se găsesc aici: 1 arhimandrit, 3 preoți, 1 diacon, 2 cîntăreți, 2 paracliseri, 1 econom, 1 bibliotecar și 1 clopotar, toți salariați de Eforie.

Staret este P. C. Arhimandrit Dionisie R. Simionescu, care mai îndeplinește și atribuția de Exarh al mînăstirilor din Eparhia U. Vlahiei și reprezintă aceste mînăstiri în Consistoriul superior. P. C. Sa funcționează ca stareț din Aprilie 1909. A învățat limba germană, îndemnat fiind de regele Carol, și a audiat cursuri de filosofie la Universitatea din Berlin. E decorat cu mai multe ordine române și străine. P. C. sa este un bun cunoscător al musicii orientale și al tipicului bisericesc. Ca ajutor al său are pe Protosinagalul Nicodem, un foarte bun caligraf, ca și ierodiaconul Eftimie.

1) Aceasta e însuși Kaiserul, care și-a pus numai îscălitura... Așa îscălea el: I. R., adică Impărat (al Germaniei) și Rege (al Prusiei).

Firea are toane și mania surprizelor, mai ales la munte. Ploaia a încetat, — par că n'ar fi plouat de cînd e lumea, nourii s'au risipit de par că n'ar fi fost pe cer niciodată, boltă s'a limpezit ca vioreaua și soarele iar stăpinește zarea.

O iau pe malul Peleșului, dar copleșit de atîta măreție, nu mai pot înainta și mă opresc la jumătatea neasemuitei șosele care leagă mînăstirea cu castelul. Privirea-mi joacă între mînăstire și reședința regală, între majestatea brazilor și undele sglobii ale Peleșului, între vîrfurile pleșuve ale Bucegilor și pădurea nesfîrșită a fagilor de pe Pisc, și nu știu ce să admir mai întîi și mai mult. Castelul, o minunătie de artă arhitectonică, întrece pe toate cîte mi le-au arătat basmele citite în copilărie; mînăstirea, albă, albă, aşezată între nesfîrșitul pădurilor și boltă albastră, lăfăindu-și în soare crucile aurite și dungile aurii de pe turnuri, este un juvaer din domeniul închipuirii; iar cîntecul dezordonat al Peleșului îmi amintește crîmpe din paginile nemuritoare pe care acest pîrău le-a inspirat Carmen Silvei. Si iar privesc castelul și iar privesc mînăstirea. Si cu cît le privesc mai mult, cu atît îmi pare că distanța dintre ele se mărește... Caut să fac o comparație a fațadelor, dar alte gînduri străine de artă profană năpădesc și-mi întunecă obiectivitatea... Si tot privind la aceste două temple: unul al credinții, săraciei și umilinței, — celălalt al puterii, bogăției și slavei, îmi pare că unul din ele perde din strălucire în fața celuilalt... Să fie adevărat? Să fie ochii obosită? Să fie o sugestie a preferinței? Dar dacă o fi trufia sau ura umilinții??...

Si năpădit de gînduri, mă reîntorc la mînăstire odată cu aprinderea luminilor, pentru a odihnî o noapte în camera unde cu cîteva decenii mai 'nainte, ierodiconul Elisei distra cu chitară pe primul rege al României, iar astăzi părintele Macarie împletește coșuri de răchită....

PREDEAL.

Dela Sinaia la Predeal, trenul urcă printre șiruri de arini și printre tunele scurte, aci mergînd paralel cu Prahova, aci traversînd acest rîu. Jepii, Omul, Căraimanul, își arată colții în diferite forme geometrice. O căsuță scobită în stîncă abia se zărește în vîrful munților.

Trecem Poiana Tapului, cu case albe, unele în formă de vilă, cele mai multe în stil țărănesc de munte. Pe șoseaua serpuită, albă ca varul și curată, se vad soldați cu cățri de căpăstru și căruțe ușoare de munte. În dreapta, frumosul castel Zamora, al familiei Cantacuzino, se scaldă în cea mai vie verdeață.

Trecem Buștenii, cu fabrica de hîrtie, care-și aduce materialul lemnos tocmai din creștetul Bucegilor, cu ajutorul funicularului. Acî se află o biserică de piatră zidită de răposatul rege, la care oficiază un arhimandrit.

Trecem Azuga cu cele vreo 10 fabrici, toate stricate de război și refăcute mai frumos și mai solid ca înainte. Pe frumoasele poeni dela poalele munților, cîte o vacă singurăte că paște mai mult de dragul ver-

detii decît de intr'o parte grozăvile lu
Intrăm în Cîteva căsă nova, școala tirea și șco Gara fiind sează între loc, cu vîl gramezile mai rămas nouii prop
Gara dir si unguri. foarte de la de ocazie imi povest uciș șeful și cum au bire.

Minăst satului, l A fost în nichie, p scholeo- atunci o schitule și Ioani și a ma alte chi rialul d de atur Buzatu creștin biseric anul

A d
piatră ajutor

In ferit. cotro poiat lovit

Alte miaz drea stie

S rafi des

C. tiri

do Di

ra u

deții decit de flămîndă. Șiruri de gropi și de tranșee într-o parte și alta a drumului de fer, amintesc de grozăvile luptelor ce s'au dat prin aceste părți.

Intrăm în Predeal.

Cîteva căsuțe în dreapta; în stînga, pe valea Rîșnova, școala normală de fete, în construcție. Mînăstirea și școala satului abia se zăresc printre brazi. Gara fiind la capătul opus al satului, trenul traversă întreg Predealul cu căsuțe țărănești pe mijloc, cu vîle boerești la poalele Caraimanului. Din grămezelile de ruini lăsate de război, foarte puține au mai rămas, celelalte s'au refăcut de vechii sau de nouii proprietari.

Gara din Predeal era altădată împărțită între români și unguri. Acum, aceștia, și-au făcut și ei gara lor, dar foarte departe, tocmai aproape de Tisa... Un ghid de ocazie, martor ocular al primelor lupte de aci, îmi povestește cum în seara de 14 August, a fost ucis șeful statiei ungurești, căci n'a vrut să se predea, și cum au căzut cei dintii viteji ai armatei de desorbie.

Mînăstirea este așezată la capătul de miazăzi al satului, la poalele muntelui Susai și la 2 km. de gară. A fost întemeiată la anul 1774 de ieromonahul Ioanichie, pe locul dăruit de paharnicul Grigore Hrisoșcholeo-Buzoianul și cu ajutorul creștinilor. S'a ridicat atunci o bisericuță de lemn și trei chilii. La 1788 a ars schitulețul — se zice că focul a fost pus de Turci — și Ioanichie, cu ajutorul lui Ioan Buzatul din Săcele și a mai multor creștini, a ridicat altă bisericuță și alte chilii, tot de lemn. Cu timpul, putrezind materialul de brad din care era făcută bisericuța, părinții de atunci cu ajutorul lui Ioan Manole, fiul lui Ioan Buzatu, cu al lui Niță Gilă, și cu al binecredincioșilor creștini de prin împrejurimi, s'au apucat și au zidit biserică de piatră în cîmtea Sf. Ierarh Nicolae, la anul 1819, stareț fiind ieromonahul Ghenadie.

A doua biserică a fost construită din cărămidă și piatră, mult mai trîzii, de starețul Ghermano, cu ajutorul unei cucoane anume Sevastia Bujoreanu.

In timpul războiului, mînăstirea a avut mult de suferit. Călugării au fost evacuați și au plecat care încotro a nimerit, iar atunci cînd parte din ei s'au înapoiați, n'au mai găsit nimic prin chilii. O bombă a lovît biserică Sf. Niculae, făcînd o spărtură măricică. Alte bombe incendiare au aprins rîndul de chilii dela miazăzi, distrugîndu-le complet. Biserică a fost dreasă anul trecut, chilile însă nu s'au refăcut și cine știe dacă s'or mai reface vreodată!

Stareț al acestei mînăstiri este Arhimandritul Serafim Georgescu, care locuște la Bușteni, fiind și deservent al bisericii domnești din acea comună. P. C. Sa a compus de curînd o mică monografie a mînăstirii, de care m'am și servit.

Călugări sunt cinci în timpul de față, dintre care doi ieromonahi. Sf. Liturghie se săvîrșește numai Dumineca.

Predealul este una din mînăstirile cele mai sărace din cîte avem. N'are nici un fel de avere, nici un fel de venituri, afară de mica subvenție dela stat.

Din pricina aceasta cel trei călugări bătrîni care mai sunt se țin mai mult din căpătat. Ieromonahii mai au ceva venit, căci ei servesc și satul, nefiind aci nici altă biserică și nici preot de mir, dar nu câștigă mai mult decât atât ca să nu moară de foame. Imi spunea un cunoscut că vara trecută s'a făcut chetă printre vizitatori ca să le mai îndulcească un moment mizeria.

Cred că cel mai nimerit lucru ar fi ca și personalul acestei mînăstiri să fie salariat, așa ca cel dela Tismana, Cozia, etc. În felul acesta s'ar atrage aci și elemente mai bunioare, care ar face mai bine față într-o stațiune climaterică cum e Predealul. Căci, din personalul existent, singur un ieromonah — Gavril Panțu — e mai infățător. Altfel, viitorul cel mai apropiat nu este prea greu de întrevăzut.

Dar... vorba părintelui Ilie, care sosise c'o dăsagă de mălai și cu câteva ouă deasupra, tocmai dela Tohanu, de dincolo de Brașov:

— Tot la dăsagă e nădejdea, cinstite părinte!

Rostul Monahismului

Rîndurile mele le îndreptez către cei ce s'au retras din lume de bunăvoie, la părintească ocrotire a mînăstirilor, ca să slujească nevăzutului Hristos cu gîndul și cu fapta.

Nu sunt nici mulți, dar nici puțini! Sîrguința Domnilor și dărnicia boerilor noștri, au umplut țara de zidiri, care ne-au rămas și nouă celor de azi. De pe malul Dunării, unde se văd și acum ruinele Vodîtei, a călugărului Nicodem, și pînă'n munții cei mai de sus ai Bucovinei, chinoviile presărate peste tot locul, vorbesc duios despre *ce-a fost odată*.

Risipă de daruri și bogăție de suflete!

Lăcașurile lor — crini de piatră și de aur — cum le numește un cîntăret al pămîntului nostru romînesc, sunt așezate — au fost așezate — aproape toate, în mijlocul pădurilor liniștite... Zidiri puternice și tari — tainice — în sinul naturii!

In luminiș de codru, unde zarea e mai limpede ca aurea, se zăresc în înălțime turlele albe și luceioare de biserici, care se profilează simetric în zare. Nimic nu turbură văzduhul, decât vîntul păduții, murmurul unui pîrăiaș și cîte o păsărică rătăcită prin desisuri.

Poate, tocmai ca gîndul, să se ridice slobod în înălțimi, spre Dumnezeu, neoprit de nicio grijă, de nicio greutate omenească.

Viața de liniște și cugetare continuă către D-zeu, iată rostul vieții mînăstirești, în liniștea firii!

Acolo, în fundul munților, departe de lume și oameni, Călugărul se retrage să gîndească și să se împace cu Dumnezeu.

Doar și firea încunjurătoare, și liniștea și tacerea, îl îndeamnă la această cugetare.

Din nevoia singurătății s'a născut monahismul, și

tot prin aceasta se poate justifica existența lui și astăzi, deși este nebăgat în seamă cu totul și pri-
gonit ca o piază rea.

Lepădarea desăvârșită de plăcerile vieții lumești,
înțipăresc vieții lui asceză și sufletului asprime.

Amintiți-vă că însuși Mîntuitorul s'a retras în sin-
gurătate, să cugete, să se roage și după El toți marii
Părinți ai bisericii au luat drumul pustiei! Pustiul,
devenise piatra de încercare, noviciatul celor ce aveau
să lupte pentru biserică!

In pustie se oțeala voința și se facea pătrunderea
misterelor creștine! Marele Pavel s'a retras în pustie
un timp, ca să poată cugeta în liniște la minunea
pe care o văzuse pe drumul Damascului. Vasile cel
Mare, Grigore de Nazianz, Ioan Hrisostom, în de-
șerturile Asiei-Mici, în mînăstiri, s'au schimbat în
luptători vrednici ai ortodoxiei!

Tot din pustiile Siriei, Damaschin s'a ridicat împotriva spărgătorilor de icoane, prim sec. VIII-lea.

Iată rostul vieții monahale, lămurit puțin din pil-
dele date mai sus. Drumul e greu și cere jertfă și
o desăvârșită lepădere de tine însuți!

Cine și-a dat juruința intrând în culul călugăresc,
s'a dat lui Hristos și, luându-și sarcina de bunăvoie,
trebuie să-L urmeze!

Arhim. GHERASIM AGAPIE
Spiritual la Seminarul Central București

Mănăstirile în trecut și azi.

Lăcașurile, în care odinioară sălășlaua lumenia și
duhul vieței adevărate, privite în cadrul vremurilor
de azi, apar nu numai ca o mărturie a uriașului rol
ce au avut în trecutul nostru, ci ca o icoană pilduitoare
pentru secesa morală în care ne zbatem.

Aceste pepiniere, în care pe fragedele suflete, se
alcătuiau tăria credinții și iubirea de neam, n'au fost
și nu pot fi nici azi simple așezăminte izolate, in-
dependente de interesele mari ale societății.

Căci dacă mănăstirile — cu mijloace restrinse —
îndeplineau cu prisosință rolul de școli, biserici, in-
stituții de binefacere, în vremurile de restriște în
care aveau de luptat cu dușmanii năvălitori și cu
nenumărate lipsuri, apoi lupta dezinteresată pentru
izbînda binelui, puterea de viață și de jertfă, care
le susțineau atunci, ar fi o chezăsie pentru reluarea
și continuarea activității lor rodnice, în vremurile
de azi mai ales.

Au fost ele înlocuite de mulțimea școalilor, ori
instituțiilor de binefacere ale timpului de față?

Nici de cel mai îndrăsneț dușman nu li s'ar putea
tagădui putința de a merge mînă în mînă cu acestea
ajutîndu-le și întregindu-le.

Sunt suficiente școlile și bisericile de azi?

E ușor de înțeles că, pentru a îmbunătăți simțitor
starea morală a societății actuale, niciodată nu se
va lucra prea mult! Picla întunecoasă a patimilor e
prea deasă și lumina trebuie să se reverse din toate
părțile, spre a pătrunde căt de departe pentru a
spulbera negurile.

S'a dovedit cu prisosință că lipsa duhului minăs-
tiresc și înstrăinarea de viață societății, a adus nu
numai stagnarea morală a acesteia, ci și slăbirea mî-
năstirii însăși, căci, cu căt ea și-a părasit rolul de
lucrător în via Domnului, cu atât și-a nescosit și
rostul de altădată! Mînăstirea de azi își duce cu
mare greutate viața, trăind din ce în ce mai păr-
sită și mai neîngrijită. Si dacă mai dăinuiese așa
cum este, aceasta se datorește puterilor ce au în-
ghebat-o în trecut. Se pare că nu se mai urmărește
înflorirea unei mînăstiri, ci menținerea ei, măcar,
în starea în care se află, fără a mai putea fi vorba
de ea ca factor de moralizare, ori cultură! Ajutorul
nu-i poate veni nici din afară, unde aproape nu se mai
simte lipsa ei, fiindcă nu i se mai cunoaște menirea,
și nici dinlăuntrul ei, fiind secătuită de mijloacele
materiale, ori lipsită de independență. Odinoară, sub
protecția Domnitorului, sub cîrmuirea unui egumen
înimos, ori în îngrijirea unui episcop cu suflet mare,
mînăstirea sporea înlăuntru, revărsind din darurile-i
morale și materiale și în afara, pînă departe. Nu
lîncezea, ci trăia în realitate.

O înțelegere mai largă a lucrurilor și consimțințin-
țul celor mai mulți oameni cu dragoste de muncă, de
credință străbună, de pămîntul țării, îi aduna sub bol-
tile mînăstirilor, primindu-i ca ostași vrednici pentru
lupta cea mare.

Și de împlinirea lucruri mărețe, se închega ființa și
conștiința unui neam! Sămînta aruncată a dat roade
ce se văd încă... Dar astăzi... o vinovată uitare, alături
de o dureroasă nepăsare, privesc la prăbușirea unei
opere uriașe a trecutului. Nu se văd semnele unui spri-
jin temeinic ce i-ar putea veni din partea celor ce
poartă întreaga răspundere. Si totuși o grabnică ce-
rință morală se îndreaptă și bate la porțile zăvorite
de vreme și de nepăsarea omenească. Sufletul se zvîr-
colește nemîngîiat în lanțurile robiei păcatului către
slobozenia ce i se îngăduia sub aripile mînăstirei.
Încălcările, furturile, uciderile, sinuciderile, care um-
plu zilnic paginile ziarelor, sunt o dovadă strigătoare
de starea morală în care se găsește societatea de azi
și o chemare desnădăjduită la munca neîntîrziată de
ajutorare.

Această chemare se îndreaptă către toți, dar mai
ales către spiritele mari ale vremei, deținătorii pu-
terii, semănătorii virtuții; ea se îndreaptă și către lu-
crătorii harnici și morali, cari s'au dovedit cu totul
vrednici altădată.

Arhim. GHERASIM AGAPIE

Spiritual la Seminarul Central București

De Joi
Băleni
împroviz
vierii De
Dupa
lor și is
firelor
harnici
miros
palmă.
Deas
răchită
tapetes
împlet
viorele
Sim
din si
zeci c
tainic
La
veste
sul I
tepta
Ri
băra
urm
peti
șir
de
pla
un
vie
la
ia
ca
g
—
s